

Ξεκινούν στις 25 Ιανουαρίου 2021 στην Κωνσταντινούπολη οι διερευνητικές συνομιλίες μεταξύ Ελλάδος-Τουρκίας που «πάγωσαν» για πέντε χρόνια. Κατ' αρχήν είναι σημαντικό και χρήσιμο να συζητά κάθε χώρα με τους γείτονες της που η γεωγραφία και η ιστορία καθόρισαν να έχουν κοινά σύνορα. Ποια είναι όμως σήμερα η Τουρκία και πόσο αξιόπιστη είναι για να την εμπιστευτεί η Ελληνική πλευρά; Πόσο ειλικρινής μπορεί να είναι η πρόσκληση που μας απεύθυνε στις 11 Ιανουαρίου; Ας δούμε κάποια δεδομένα καθώς και επιφυλάξεις που ισχύουν...

Ο

Πρόεδρος Ερντογάν είναι στο τιμόνι της Τουρκίας για 18 συναπτά έτη και έχει αποδείξει ότι διαθέτει μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις εξελίξεις, στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της χώρας του την οποία κυβερνά με αυταρχικό τρόπο, κυρίως μετά το πραξικόπημα εναντίον του το 2016.

Δεν διστάζει να έλθει σε σκληρή δημόσια προσωπική αντιπαράθεση με ηγέτες άλλων χωρών και σε μικρό διάστημα να κάνει διπλωματικό ελιγμό και «επίθεση φιλίας» προς τους ίδιους, όπως έπραξε παλαιότερα με τον Πούτιν, πρόσφατα με τον πρόεδρο Μακρόν της Γαλλίας και τον Έλληνα πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη.

Με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Donald Trump ο Ερντογάν ανέπτυξε μια παράξενη και φιλική σχέση. Εκμεταλλεύτηκε την ανοχή του ή και την υποστήριξή του για να προβεί σε μονομερείς επιθετικές ενέργειες και προκλήσεις στην ανατολική μεσόγειο (εισβολή στη Συρία, εμπλοκή στον εμφύλιο πόλεμο στη Λιβύη, Τουρκο-Λυβικό μνημόνιο, κλπ).

Εν τούτοις ο πρόεδρος Trump δεν κατάφερε να αποτρέψει τις σοβαρές κυρώσεις που επέβαλε πρόσφατα το αμερικανικό κογκρέσο στην Αμυντική Βιομηχανία της Τουρκίας λόγω της απόκτησης του συστήματος αεράμυνας S-400 από τη Ρωσία που την απομακρύνει από το ΝΑΤΟ.

Σε ότι αφορά στις μεταξύ μας σχέσεις, η Τουρκία διενεργεί θαλάσσιες έρευνες και γεωτρήσεις στην Κυπριακή και Ελληνική ΑΟΖ. Καλλιεργεί την ένταση στο Αιγαίο με συνεχείς απειλές, παραβάσεις, παραβιάσεις και υπερπτήσεις στον Ελληνικό εναέριο χώρο. Από το καλοκαίρι του 2020 η προκλητικότητα και η επιθετικότητα σε βάρος της χώρας μας, με λόγια και έργα, ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο, από το 1974.

Ξαφνικά η Τουρκία σταμάτησε τις προκλήσεις αποσύροντας τα δυο πλοία (ORUC REIS & BARBAROS) από τις έρευνες υδρογονανθράκων και ταυτόχρονα μας προσκάλεσε την 11η Ιανουαρίου για επανέναρξη συνομιλιών, στον 61ο κύκλο.

Σε τι οφείλεται αυτή η ενέργεια του Προέδρου Ερντογάν; Μετάνιωσε για την συμπεριφορά του απέναντί μας; Επιθυμεί “να τα βρούμε” στο πλαίσιο του Διεθνούς Δικαίου;

Σίγουρα όχι. Δύο κατά βάση είναι οι λόγοι της αλλαγής στάσης της Τουρκίας προκειμένου να κερδίσει χρόνο. Πρώτον, οι επικείμενες κυρώσεις της ΕΕ που επρόκειτο να επιβληθούν στο Συμβούλιο Κορυφής του Μαρτίου 2021. Δεύτερον, η αδυναμία επανεκλογής του Donald Trump στην Προεδρία των ΗΠΑ.

Δηλ. η Τουρκία προκειμένου να προκαταλάβει τόσο την Ευρώπη όσο και τη νέα ηγεσία των ΗΠΑ, προσποιούμενη καλή προαίρεση και φιλειρηνικό πνεύμα, μας προσκάλεσε να συμμετάσχουμε στις διερευνητικές συνομιλίες και μάλιστα πριν από την ορκωμοσία του νέου Προέδρου των ΗΠΑ Joseph R. Biden.

Ταυτόχρονα όμως η Τουρκία δυναμιτίζει το κλίμα των συνομιλιών, πριν αυτές ξεκινήσουν :

-Εκδίδει NAVTEX Ασκήσεώ ν της στο Αιγαίο.

-Παρενοχλεί Ελληνικά αλιευτικά σκάφη στην περιοχή των Ιμίων.

-Προκαλεί με εμπρηστικές δηλώσεις και απειλές υψηλώ ν αξιωματούχων της κατηγορώ ντας την Ελλάδα ότι δήθεν καταπιέζει την μειονότητα στη Θράκη κατονομάζοντάς την ως «Τουρκική» παρά τη συνθήκη της Λωζάνης που την ονομάζει «Μουσουλμανική».

Από την άλλη μεριά η Ελλάδα αποδέχθηκε την έναρξη των συνομιλιών χωρίς να φέρει αντίρρηση και πιστεύουμε ότι προηγουμένως θα έπρεπε :

-

Να κερδίσει στρατηγικό χρόνο για πιθανή έναρξη των συνομιλιώ ν σε μελλοντικό χρόνο και μετά την Ευρωπαϊκή σύνοδο κορυφής του Μαρτίου.

-Να ενημερώσει διεξοδικά τη νέα Αμερικανική Ηγεσία και το State Department και αφού διερευνήσει τις προθέσεις των να πράξει ανάλογα.

-Να σιγουρευτεί ότι η Τουρκία δεν προσποιείται, αφού αποδείξει στην πράξη για ένα εύλογο χρονικό διάστημα ότι δεν προκαλεί, ότι τηρεί τους όρους καλής γειτονίας και έχει ειλικρινείς προθέσεις για την θετική έκβαση των συνομιλιώ ν στο πλαίσιο των αρχώ ν του Διεθνούς Δικαίου.

-Να εξασφαλίσει πολύτιμο χρόνο για την υποδοχή της Μοίρας των 18 υπερσύγχρονων αεροσκαφώ ν Rafale από τη Γαλλία.

Γράφηκε στον τύπο και σε άλλα μέσα ότι πείστηκε η Ελλάδα να δεχθεί την άμεση έναρξη των συνομιλιών. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η κυβέρνηση και το ΥΠΕΞ στάθμισαν τα οφέλη και όλα τα δεδομένα και έπραξαν με γνώμονα τα εθνικά συμφέροντα και μόνον. Επίσης ότι στις συνομιλίες αυτές ως μοναδικό θέμα συζητήσεως θα είναι η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών, δηλ. η Αιγιαλιτίδα Ζώνη (Χωρικά Ύδατα), η Υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ.

Πρέπει να έχουμε υπόψη το ενδεχόμενο να αποχωρήσει η Τουρκία από τις συνομιλίες για ασήμαντη αφορμή, δημιουργώντας η ίδια αδιέξοδα και επιρρίπτοντας στην Ελλάδα την ευθύνη της αποτυχίας των συνομιλιών καθόσον είναι περισσότερο από βέβαιο ότι η Τουρκία θα θέσει στο τραπέζι όλα τα ζητήματα που την απασχολούν (Κυριαρχία και κυριαρχικά δικαιώματα Ελληνικών νησιών και βραχονησίδων, αποστρατικοποίηση Ελληνικών νησιών, κ.α).

Να είμαστε έτοιμοι ανά πάσα στιγμή για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Ταυτόχρονα να είναι σε ετοιμότητα οι ένοπλες δυνάμεις μας για μια νέα Τουρκική πρόκληση στο Αιγαίο και στον Έβρο. Ας μην ξεχνάμε ότι Ιανουάριο μήνα έγινε η κρίση στα Ίμια το 1996, με συνέπεια την

απώλεια τριών Αξιωματικών του ΠΝ και έκτοτε, το «γκριζάρισμα» της περιοχής αυτής.

Σε ένα τέτοιο κλίμα λοιπόν αρχίζουν οι συνομιλίες στην Κωνσταντινούπολη. Θα πιστέψουμε τις υποκριτικές διπλωματικές διαθέσεις της Τουρκίας ; Πρέπει σίγουρα να είμαστε επιφυλακτικοί και να αξιολογήσουμε τις διαθέσεις της Τουρκίας με βάση τη στάση της και την πρακτική της σε σοβαρά ιστορικά γεγονότα και την διπροσωπία και κακόβουλη στάση που επιδεικνύει συνήθως απέναντι στον ελληνισμό.

Δεν πρέπει να αγνοούμε ότι διαχρονικά η συμπεριφορά της Τουρκίας από την εποχή του Κεμάλ έχει κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Φέρεται ύπουλα, μεθοδευμένα, με θρασύτητα και προβαίνει σε ενέργειες εκ του ασφαλούς μέσα σε ένα ήδη διαμορφωμένο πλαίσιο το οποίο θεωρεί ότι παρέχει την «κατάλληλη ευκαιρία». Αν αποτύχει, δεν έχει κανένα απολύτως πρόβλημα να κάνει «στροφή 180 μοιρών».

Για να γνωρίζουμε λοιπόν με ποιόν συνομιλούμε και να καταλάβουμε πως η Τουρκία εφαρμόζει τις «διπλωματικές αρχές», συμφωνίες και υποχρεώσεις δεν έχει παρά να μελετήσουμε την διπλωματική της ιστορία και την εν γένει στάση της, όπως πχ αυτήν κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο που ενώ όλος ο πλανήτης πολεμούσε, η Τουρκία ήταν «ο Επιτήδειος Ουδέτερος». Υπέγραψε το 1941 σύμφωνο φιλίας με τη ναζιστική Γερμανία, το 1942 εμπορική συμφωνία για την τροφοδοσία των δυνάμεών της και την διάθεση μετάλλων, χρωμίου κλπ για την κατασκευή όπλων, εν όψει δε της διαφαινόμενης βέβαιης ήττας της ναζιστικής Γερμανίας δεν δίστασε να της κηρύξει τον πόλεμο λίγο πριν τη λήξη του, τον Φεβρ. 1945.

Δεν πρέπει να αγνοηθεί ότι η Τουρκία σήμερα με υπερφίαλες νέο-οθωμανικές φαντασιώσεις, και επεκτατικές βλέψεις στην Ανατολική Μεσόγειο αποτελεί έναν μεγάλο κίνδυνο για την σταθερότητα, την ασφάλεια και την ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή μας.

Κλείνοντας, κυρίαρχο είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει με το μέρος της το Διεθνές δίκαιο και το Δίκαιο της Θάλασσας (Συνθήκη ΟΗΕ του Montego Bay-1982) ενώ η Τουρκία δεν έχει προσυπογράψει μέχρι σήμερα τη συνθήκη αυτή. Επίσης η Ελλάδα διαθέτει ισχυρές ένοπλες δυνάμεις και δεν είναι εύκολος αντίπαλος για την Τουρκία και αυτό το γνωρίζει. Να καταλάβουμε τέλος ότι ο «κατευνασμός» κάνει τον αντίπαλο επιθετικότερο και επεκτατικότερο.

Καλή επιτυχία λοιπόν στην Ελληνική διπλωματική αποστολή.

Αθήνα 22 Ιανουαρίου 2021

Αθανάσιος Πάσχου

Υποπρόεδρος ε.α. -Οικονομολόγος

MSc, Διεθνές-Ευρωπαϊκό Δίκαιο